

Mittuniversitetet
MID SWEDEN UNIVERSITY

Mittuniversitetet, Avdelningen för samhällsvetenskap

Olika attityder till studielån hos studenter med utländsk och svensk bakgrund.

En kvalitativ studie om förhållandet mellan studeranden med utländsk och svensk bakgrund och CSN:s studielån

Examensarbete

Huvudområde: Sociologi C

Högskolepoäng: 15 hp

Författare: Ahmed Altaie & Isak Bedjaui

Termin/år: Vårterminen 2018

Handledare: Anders Ramsay

Kurs kod: SO048G

Innehåll

1. Inledning	4
1.1 Syfte & frågeställning.....	5
1.2 Avgränsning och urval.....	5
2. Tidigare forskning	6
3. Teori	10
3.1 Kapital	10
2.3 Habitus.....	11
4. Metod	13
4.1 Analysmetod	13
4.2 Val av personer & Genomförande	14
4.3 Etiska principer	15
5. Analys och resultat	17
5.1 Studielånet och tankar om framtiden	17
5.2 Individualism och familjerelationer	19
5.3 Kultur spelar in.....	22
6. Slutdiskussion	24
6.1 Sammanfattning	27
7. Källor	28
8. Bilaga	29

Abstrakt

I föreliggande uppsatts undersöks förhållandet mellan studeranden och CSN:s studielån. Syftet med undersökningen är att jämföra hur studerande med utländsk och svensk bakgrund uppfattar avsikten med CSN:s studielån för att vidare klargöra varför studerande med utländsk bakgrund tar studielån i mindre utsträckning. För att åstadkomma ett bra svar i forskningen används kvalitativ metod i form av semistrukturerade intervjuer. Förmånen med att sig hjälp av en semistrukturerad intervju i allmänt är att den har som grund öppna frågor och utförlige svar. Uppsatsens empiriska material består av sammanlagt sex samtalsintervjuer. För att kunna utföra jämförelsen mellan studerande med utländsk och svensk bakgrund har det genomförts tre samtalsintervjuer med studerande med utländsk bakgrund och tre andra samtalsintervjuer med studerande med svensk bakgrund. Teorin som används i uppsatsen är Bourdieus begrepp Kapital och Habitus till användning för att breda och skapa en större förståelse om ämnet. Sammankoppling och dess relationer kan tydliggöra olika strukturer som kan inverka på människors val i livet. Undersöknings resultat har visat att det finns tre huvudfaktorer som gör att studerande med utländsk och svensk bakgrund tänker olika kring CSN:s studielån och vidare leder till att studerande med utländsk bakgrund tar färre studielån. Dessa faktorer är tankar om framtiden, individualism och familjerelationer och kultur.

1. Inledning

Centrala studiestödsnämnden (CSN) är en myndighet som drivs av regeringen, specifikt av utbildningsdepartementet. Syftet med CSN:s studiestöd är att bidra till ekonomiska förutsättningar för studerande individer i Sverige (SOU, 1963:74). Den ekonomiska hjälpen är en rättighet som alla studerande i landet har möjlighet att ta del av. Huvudsyftet med studiestödet är att bidra till en stabil vardag för elever samt ge möjlighet att fokusera på studierna. Studiestödet är uppdelat i två olika former studiebidrag och studielån. Målet med ekonomiskastödet är att uppmana alla att studera och hjälpa dem att bortse från den privata ekonomin (Proposition, 1999/2000: 10).

Tidigare rapporter från CSN lyfter fram att studiestödets positiva effekter är ganska hållbara (CSN, 2016:2: 37). År 2017 gjordes en rapport gällande Lånebenägenhet bland studerande med studiestödet. I rapporten har CSN upptäckt att det finns andra grupper som ser studielånet som icke rätt hjälp till studier. Rapportens resultat visade att många studenter med utländsk bakgrund väljer på ett sätt att undvika CSN:s studielån.

Syftet med denna uppsats är att granska huvudanledningar som förklarar varför studerande med utländsk och svensk bakgrund har annorlunda uppfattningar om CSN:s studielån. Uppsatsens viktigaste punkt är att jämföra hur studerande med utländsk och svensk bakgrund har för syn gällande CSN, samt söka bakomliggande anledningar där studerande med utländsk bakgrund väljer att ta mindre studielån.

Uppsatsens empiriska material består av sammanlagt sex samtalsintervjuer. För att kunna utföra jämförelsen mellan studerande med utländsk och svensk bakgrund har det genomförts tre samtalsintervjuer med studerande med utländsk bakgrund och tre andra samtalsintervjuer med studerande med svensk bakgrund. Samtalsintervjuer är till för att stärka föreliggande uppsats, för att kunna hitta en bättre uppfattning om området som granskas, genom att kunna framföra rätta frågor och följdfrågor ges möjlighet att samla in ett bredare underlag till resultatet.

Till hjälp tas Bourdieus begrepp Kapital och Habitus till användning för att breda och skapa en större förståelse om ämnet. Sammankoppling och dess relationer kan tydliggöra olika strukturer som kan inverka på människors val i livet (Bourdieu, 1999). Det vill säga att dessa begrepp kommer användas som ett utgångsläge för att framföra anledningar där studerande med utländsk bakgrund tar betydligt mindre studielån än svenska studenter.

Varför detta ämne är viktigt att undersöka är för att uppmärksamma dem underrepresenterade grupper i samhället och just i denna undersökning är det studerandegrupper med utländsk bakgrund. Minoritetsgrupper blir oftast bortglömda från samhället och därför är det viktigt att uppmärksamma deras behov för att nå ett stabilt demokratiskt och jämlikt samhälle. Myndigheten CSN, genom en rapport har kommit fram till att studerande med utländsk bakgrund tar färre studielån. Detta i sin tur ifrågasätter Sveriges högutbildningssystem och visar att CSN:s studiestöd inte gynnar alla grupper i samhället. Denna uppsatts kommer därför lägga fokus på olika faktorer som leder till att studerande med utländsk bakgrund tar färre studielån. Syftet med att undersöka den frågan är för att nå ett jämlikt skolsystem som gynnar alla grupper i Sverige.

1.1 Syfte & frågeställning

Syftet med föreliggande studie är att jämföra hur studerande med utländsk bakgrund och svensk bakgrund uppfattar avsikten med CSN:s studielån för att vidare klargöra varför studerande med utländsk bakgrund tar studielån i mindre utsträckning.

Varför tänker studerande med utländsk och svensk bakgrund olika omkring CSN:s studielån?

1.2 Avgränsning och urval

I denna studie undersöks det hur studerande med utländsk och svensk bakgrund förhåller sig tanken kring att låna pengar från CSN som är en statlig myndighet. För att belysa detta syfte har vi begränsat urvalet till studerande med utländsk och svensk bakgrund i allmänhet utan att lägga anmärkning till klass eller ekonomiska situation. Studenter med utländskbakgrund innebär de som är svenskmedborgare samt de som är födda i Sverige men innehar minst en förälder som är född utanför Sveriges. Vad som menas med studerande med svensk bakgrund är individer som ursprungligen kommer från Sverige. Studien avgränsas emellertid till studerande inom Sverige på grund av begränsningar i tid och resurser.

2. Tidigare forskning

I detta kapitel presenteras olika rapporter och undersökningar som lyfter upp olika perspektiv kring ämnet lån i allmänt samt studielån som är huvudämnet. Syftet med tidigare forskning är att skapa en överblick av fenomenet samt belysa olika sidor av studielånet som kan beröra uppsatsens fråga.

Den svenska forskningen angående området lån och studielån består av utredningar från Statens offentliga utredningar (SOU) och utgår på statistik, enkät och intervju-undersökningar. En rapport från myndigheten CSN med namnet "Överskuldsättning i kreditsamhället" klagör en bred bild om hur Sverige sedan tidigare delar av 1900-talet präglas av ett skuldsättningssystem som motiverar individer samt hushållen till att använda sig av lån i olika former. Rapporten fokuserar på överskuldsättning som kan leda till samhällsproblem som i sin tur drabbar landets och individernas ekonomi. Rapporten lyfter att överskuldsättning resulterade lagstiftningar kring avreglering och skuldsanering under 1980-talet. Rapportens utredning visar att svenska hushållen har en högre skuldsättning med 1,5 gånger jämför med andra länder i Europa. Utredning visar också att Sverige är ett av de länder som har bäst återbetalningsmoral i Europa. Denna rapport kan skapa funderingar kring varför vissa grupper i samhället avstår från att ta lån eller studielån och om lån är lämplig för att grupper i svenska samhället (SOU, 2013: 13).

Enligt CSN:s forskningsrapport, "Lånebenägenheten bland studerande med studiemedel" förde myndigheten en långvarig diskussion gällande syftet med Studiestödet och framförallt studielånet. Rapporten lyfte fram låntagande bland olika grupper studerande som valde ta studiemedel. Det vill säga att dessa grupper innebär t.ex. Kvinnor, män, ålder, familjesituation, inkomst och svensk eller utländsk bakgrund. Det framkommer i rapporten att CSN:s mål går ut på rekryterande av alla grupper i det svenska samhället, deras mål är att öka deltagande i flera utbildningar. Enligt rapporten vill CSN pröva hur vissa individer är villiga att ta studielån och vidare om studielånet har verkan på studiedeltagande. I rapportens resultat framkommer det stora olikheter i låntagande mellan olika studerandegrupper. Att olika studenter har olika benägenhet att vilja försörja sig med studielån kan bero på flera anledningar. t.ex. kan det vara förhållandet mellan behovet av lånet och det inkomst man har. Det kan också handla om studentens framtida arbetsmarknadsutveckling, där man väger chanserna att kunna betala

tillbaka behöver vägas in. Andra anledningar kan handla om härstamningar och kultur för det kan också påverka studiestödtagande bland studenter med utländsk bakgrund (CSN, 2017: 3).

Det som betraktas mest och som gav inspiration för C-uppsatsen är att rapportens resultat visar att studerande med utländsk bakgrund väljer att ta färre studielån jämfört med andra grupper studerande. Lånebenägenheten gällande inrikes födda individer med föräldrar som är födda i Sverige är 74,2 %, medan Lånebenägenheten bland utrikes födda är 50,3 %. Utrikes födda bedöms vilja studera på låga utbildningsnivåer. Denna studie lyfter fram att studenter med utländsk bakgrund upplever att chansen till är väldigt svag, vilket i sin tur gör att de tvivlar på att använda studielånet (CSN, 2017: 3-4).

En annan CSN rapport ”Skilda studieförutsättningar” år 2013, är baserad på enkätundersökning och redovisar skillnaden på studieförutsättningarna bland studerande med föräldrar med högutbildning och studerande som har föräldrar med högst gymnasial utbildning. Undersökningen visar att studerande med, högutbildade föräldrar är mer villiga att gå på en eftergymnasialutbildning än studerande med lägre utbildade föräldrar. Undersökningen visar att det finns stor skillnad mellan dessa två studerandegrupper vad som gäller studiebidrag och studielån. Resultatet visar att studiebidrag och extratillägg är mer vanlig bland studerande med lägre utbildade föräldrar. fler Studerande med lägre utbildade föräldrar anger att de inte skulle ha börjat studera vidare om de inte hade fått studiemedel. Resultatet visar att flera orsaker leder till att studerande med lägre utbildade föräldrar är mindre nöjda med deras ekonomiska situation under studietiderna. En orsak är att denna grupp i lägre utsträckning tar färre än andra studielån. En annan är att denna grupp får mindre ekonomiskstöd från deras föräldrar till skillnad från studerande med högutbildade föräldrar som anses ha en bättre socioekonomisk bakgrund. Enkätundersökningen har även markerat att studerande med lägre utbildade föräldrar upplever ett sämre hälsoläge sam känner mer stress under studietiden än studerande med högutbildade föräldrar (CSN, 2014: 7).

En amerikansk studie “The student loan scam” år 2010 av Alan Collinge, ifrågasätter och argumenterar mot låneindustris grund som växer fort i USA. Collinge påstår att studielånindustri har blivit det mest lönsamma, konkurrensutsatta och förtryckande typ av lån i USA:s historia. Collinge menar att studielån är något nödvändigt ont som studerande i USA är tvungna att vända sig till för att kunna fortsätta sina studier. Studien är baserat på uppriktiga och övertygande berättelser från studerande över hela USA om hur studielån har krossat sina liv och sina försörjningsförhållanden. Collinge menar att dessa

studerande kommer ut från universitet med stora skulder som de bär med sig och tänker på under sina liv (Collinge, 2010). En liknande fråga tas upp i Student "Loans Are Ruining Your Life. Now They're Ruining the Economy, Too" år 2014 av Sam Frizell. Studien diskuterar den snabba ökningen av studielånkrediten i USA och hur det har ökat med 300 % under de senaste 10 åren. Studien lägger fokus på tidigare studerande och deras situation gällande studielånen. Resultat visar många studenter lider av deras skulder och att antalet studenter som inte kan betala tillbaka deras skulder har ökat kraftigt i USA. Studielånkrediten tenderar att ändra tidigare studerandes konsumtionsbeteenden och andra samt kan påverka dessa människors möjligheter till att skaffa sig en bostad. Frizell menar att bankerna inte ger bolån till människor som har studielånkredit (Frizell, 2014).

En annan studie "Improving the Retention of Students from Lower Socio-economic Groups" år 2009 från Monash University i Australien. Studien diskuterar framgången i jämlikhet inom högre utbildning för studenter från lägre socioekonomiska grupper och från missgynnade miljöer i Storbritannien. Studien fokuserar på hur den frågan blir en allt viktigare politiskt mål i Storbritannien. Syftet med studien är att lägga fokus på hur man kan utöka deltagandet för underrepresenterade studentgrupper i högutbildning, öka student diversiteten och öka kvalitet och säkerhet på högutbildningssystemet för olika studentgrupper. Att öka jämlikheten bland olika studentgrupper kan dra till nytta av utvecklade färdigheter, inklusive ökat självförtroende och livserfarenheter bland studenter. Undersökningen lägger också fokus på hur ojämlikt bland olika studentgrupper kan ha en negativ påverkan på samhället och institutioner. Ojämlikheten för lägre socioekonomiska grupper och just studenter kan leda till ett svagt samhälle med stora klasskillnader. En statistik i studien har kommit fram till att studerande från lägre socioekonomiska förutsättningar och mindre integrerade grupper hoppar oftare av sina studier på grund av de inte har tillgång till ett bra ekonomiskt stöd. Statistiken av dessa underrepresenterade studentgrupper ifrågasätter kvaliteten på jämställdhet inom Storbritanniens höutbildnings system (Thomas, 2009: 9-11). Studien är baserad på Semistrukturerade intervjuer som genomfördes med högre chefer med ansvar för institutionell strategi. Studiens resultat och analys av intervjuerna har visat det krävs starkt politiskt engagemang för att lyckas med att stoppa ojämlikheten mellan olika studentgrupper i Storbritanniens högutbildnings systemet. Statistiken visar att studerande med högre socioekonomiska förutsättningar har allt mer bekvämare villkor när det gäller finans av studier. Detta leder till att dessa grupper oftare klarar sina studier utan bli tvungna till att hoppa av studierna på grund av sämre ekonomisk stöd (Thomas, 2009: 14-16).

“Students' expectations of debt in UK higher education” år 2013, av Ray Bachan är en annan undersökning på studielån i Storbritannien. Studien visar att En studerandes etnicitet kan påverka och bestämma ens studielånskuld. Studerande som kommer från högre socioekonomiska bakgrunder tenderar att få extra ekonomiskstöd från sina familjer medan studenter från lägre socioekonomiska bakgrunder riskerar mer att hamna i stora studieskulder som de kan bli drabbade av i deras framtid. Författaren föreslår att staten verkställer en mer jämställ och rättvis gynnar alla typer av studerande från olika förutsättningar för att utöka deltagandet i högutbildningen i Storbritannien (Bachan, 2013: 864–866).

3. Teori

De begreppen som ska vara till grund för att kunna lyckas begripa resultatet är kapital och habitus. Den franska sociologen Pierre Bourdieu utvecklade dessa två begrepp. Han beskrivs vara en individ med stort engagemang för människors val i livet. författaren redogör en vetenskapligfilosofi som anges vara rationell, därför att den sätter förhållandena främst. Vid implementering av Bourdieu's teori om "kapital" och "habitus" kommer frågan om informanternas klass och ekonomiska bakgrund att uteslutas. Användning av dessa begrepp kommer däremot att fokusera på hur studiens respondenter tänker och tycker kring CSN:s studielån. Alltså respondenternas svar och val gällande studielån kommer att analyseras utifrån begreppen som syftar på att skapa en djupare förståelse kring människors val i livet. Denna analys sker genom att koppla respondenternas svar till deras uppfattning av kultur, uppfostran och sociala nätverk samt ekonomi.

3.1 Kapital

Det symboliska kapitalet är inte kapital i sig utan en del av Bourdieus ramverk. Bourdieus definition av begreppet kapital innehåller tre sprida definitioner, ekonomiska, kulturella och Sociala kapitalet. Ett symboliskt kapital har ett värde som blir erkänd av medlemmar i samma grupp eller fält. Det ekonomiska kapitalet är det materiella till exempel arvedel, kapital och ekonomi. Författaren beskriver det materiella kapitalet med att markera att kapitalet oftast söker sig till kapitalet. Med andra ord en framgångsrik individ strävar ofta att bli omgiven med människor som är i hans ekonomiska nivå. Som oftast har dessa människor samma kunskap om de ekonomiska spelregler och dess framgång inom en grupp (Bourdieu, 1999: 31). Däremot har det kulturella kapitalet koppling till vilken familj man kommer ifrån. Enligt författaren är kulturella kapitalets fördelningsstruktur är ett resultat av förhållandet mellan familjernas tillvägagångssätt och utbildningssystemets utmärkande logik. Det kulturella kapitalet prioriterade utgångsläge är hur man väljer att föra ett samtal, fundera, förstå och vara framstående på olika områden. Med kulturellkapital lyfter Bourdieu den kultur som är intimt knuten till den äkta och ledande, den kulturen som sätter sin prägel på skolan och karriärgångarna på sociala fält. Bourdieu menar att det utmärkta i kulturen som han utser framföra i sin boktext t.ex. vårdnadshavare under barnets uppfostring anstränger sig med att

implementera deras vetenskap i en. Det absolut viktigaste för förädlarna är att barnet kommer att vara till det de har planerat och önskat sig i framtiden, Med andra ord fortsätta ingå i den välutbildade familjekulturen (Bourdieu, 1999: 31–33). Däremot innebär det sociala kapitalet enligt författaren att familjens kontaktnät blir bland det viktigaste. Bourdieu utvecklar budskapet med att beskriva sociala kapitalet som ett släktband och relationer som kan användas till att bidra med förmån i ens privata liv och yrkeslivet. Man söker sig hjälp hos de människor man känner för att klara av lösa en problematik eller få ärenden att bli gjorda. Bourdieu betonar att denna typ av sociala kapitalet skiljer sig från land till land. Han menar att i vissa länder kan man åstadkomma oerhört mycket med det i ens framgång, och i andra länder betraktas det inte vara som en lika betydande fördel (Bourdieu, 1999: 40–45).

Bourdieus förklaring av det symboliska kapitalet och dess definitioner används för att beskriva vad olika grupper eller individer står för, samt vad de inte står för. Bourdieu menar att en grupp eller en individs uppfattning av dessa tre kapitaldefinitioner visar sin tillhörighet. Detta syftar på att definiera en grupp eller en individs socioekonomiska status samt förklara om just vad det är som gör att denna individ hamnar i sin socioekonomiska status. Bourdieu skriver också att om inte dessa tre kapitala definitioner blir erkända av en individ, riskerar denna individ att hamna utanför sin sociala tillhörighet och in sin tur förlora sin status i gruppen. (Bourdieu, 1999: 45–47). I denna uppsatts används begreppet kapital och dess tre olika definitioner för att analysera och förklara respondenternas val och tankar angående CSN:s studielån. Alltså begreppet används inte för att beskriva respondenternas socioekonomiska status eller skillnader, utan kommer att användas för att beskriva respondenternas attityder till studielån. Detta görs genom att förklara hur respondenternas uppfattning om symboliska kapital leder och skapar deras attityder angående användning av studielån.

3.2 Habitus

Habitus går ut på det individen lär sig under barndomstiden och sedan försöka använda det i framtidens handlande och sättet att tänka. Enligt Bourdieu kan tidigare upplevelser och erfarenheter sätta grunden till människans sätt att se på saker och ting. T.ex. det finansiella och skolgångserfarenheter. Med andra ord alla former av förfluten beteende, handlingar och tänkandet kan prägla kommande tidens sätt att vara. Författaren betonar att förädlarna blir den framstående aktören i det mesta. Till exempel de lär ut sina erfarenheter om hur man ska vara

och handla m.m. Det slutar med att barnet tar till sig allt och försöker bevara det. I allmänhet i ett intellektuellt hushåll övertar minderåringar betydligt mycket mera kulturell kapital till skillnad från en arbetande familj där barnet förmodligen kommer överta det ekonomiska kapitalet.

”närmare bestämt skiljer utbildningssystemet genom en lång rad urvalåtgärder dem som besitter ärvt kulturellt kapital från dem som saknar sådant kapital. Eftersom skillnader i begåvning inte kan skiljas från sociala skillnader som bygger på det ärvda kapitalet, tenderar utbildningssystemet att upprätthålla de redan existerande sociala skillnaderna som bygger på det ärvda kapitalet”

(Bourdieu, 1999: 33).

Individer med samma grunder vid uppfostran håller sig vanligtvis till varandra i vuxenålder. På grund av att dessa människor t.ex. har likadan syn gällande miljö, politik samt sättet att se på saker och ting. Det resultera till en grupp av socialt klassmänniskor som har jämlika sätt av handlandet. Konsekvensen av det är betydligt större grupper med olika klasskillnader i samhället man lever i, de individer som delar ömsesidiga värderingar håller sig till dess grupper man upplever kunna höra hemma hos. Bourdieu tydliggör att utbildningssystem är en oerhörd del i dagens samhälles utveckling och att den sätter begränsningar för människor. Enligt Bourdieu får människor hjälp att kunna lära sig olika sätt för att klara av att uppfylla mål i livet. På skolan lär man sig ideologier som i sin tur sedan ger intryck om vad för en väg man utser ta i livet. Med andra ord skolan blir en betydelsefull inskolning i fältets logik och Doxa (Bourdieu, 1999: 33–34).

Bourdieu använder begreppet habitus för att definiera och kategorisera en individs tillhörighet till en klass. Författaren menar att processen sker genom att en individ med tidigare upplevelser träffar på en annan individ med likadana upplevelser skapas det en klass som består av vissa normer och regler. Alltså denna grupp delar samma historia genom dess habitus I denna uppsats kommer begreppet habitus inte användas för att kategorisera respondenternas klass, utan använda begreppet för att försöka nå en djupare förståelse till deras attityder kring studielånet. Detta kommer ske genom att koppla respondenternas val och tankar till deras tidigare upplevelser (habitus) som leder de till deras attityder angående användning av studielån (Bourdieu, 1999: 33–34).

4. Metod

För att åstadkomma ett bra svar i forskningen används kvalitativ metod i form av semistrukturerade intervjuer. Fördelen med att sig hjälp av en semistrukturerad intervju i allmänt är att den har som grund öppna frågor och utförlige svar. Intervjuer bidrar med att bygga upp ett samtal bland två personer med avsikt att samla in fakta. För att kunna leda intervjun till mer allmänna frågor leder det till att den intervjuade individen kan känna sig komfortabel och mindre avgränsad, detta i sin tur leder till mer naturliga dialog. I en semistrukturerad intervju ska undersökaren lämpa sina frågor till den individ han eller hon intervjuar. Det vill säga att Frågorna ska utformas på ett avseende som passa sig med den intervjuade personens bakgrund, omgivning och tillstånd (Bryman, 2011: 206).

Fördelen med semistrukturerad intervju ger respondenterna tid att tänka igenom över frågorna. Frågorna som kommer ställas i undersökning är öppna frågor med stor sannolikhet att ställa följdfrågor. Det mest underhållande med att göra semistrukturerad intervju är att intervjuare får möjlighet att ställa följdfrågor och därmed inte behöver hålla sig till de fasta undersökningsfrågorna. Detta kan resultera till mer öppna och fördjupande svar om själva ämnet som undersöks. Med det tar intervjuerna olika riktningar via följdfrågor men huvudsyftet är att få svar gällande frågeställningen (Esaiasson mfl, 2012: 258-259).

Anledningen till valet av att genomföra undersökningen med intervjuer och inte enkäter är för att intervjuer bidrar med betydligt mycket djupare svar om det som väljs undersökas. Till skillnad från enkäter där får man inte möjligheten att styra eller utveckla frågorna. Att kunna ha respondenten fysiskt på plats ger chansen att förklara och utveckla dialogen och därmed får större chans att få uppnå resultat i undersökningen.

4.1 Analysmetod

I Underökningen tillämpades tematisk analysmetod. Anledningen till att använda tematisk analysmetod är till för en helhetsstruktur ur det införskaffade materialet. Det vill säga att åstadkomma en helhetsstruktur ur de gjorda intervjuerna. All typ av material som datamaterial (intervjuerna) som samlas in från respondenterna samt har gemensamma röda trådar har ordnats och formats utifrån tematisk analys (Bryman, 2011). Sedan efter att intervjuerna transkriberats

och granskats igenom noggrant ett flertal gånger, delades datamaterial i så kallade underteman. det användes dessutom Brymans beskrivning av så kallade Framework som hjälper till på ett strukturerat sätt att dela upp dem underteman som befann sig i materialet (Bryman, 2011). För att kunna analysera på bästa möjliga sätt valdes underteman som hade koppling till Bourdieus teoribegrepp, kapital och habitus för att kunna på bästa sätt besvara frågeställningen. val av antal samt namn på analysteman framställdes genom att ha en intervjuguide som ställer frågor som berör och kopplar respondenternas tankar kring studielån till deras egen uppfattning av kultur, uppfostran och sociala nätverk samt ekonomi. Detta sker genom att t.ex. fråga om vad respondentens föräldrar tycker om lån, om de lånar pengar och om föräldrarnas tankar kring lån har påverkats respondents syn på studielån och lån i allmänt. Detta exempel av fråga kan ge svar som man kan skapa en analys som kan kopplas till Bourdieus presentation av begreppet habitus.

4.2 Val av personer & Genomförande

studiens empiriska material består av semi-strukturerade intervjuer. För att lyckas tillämpa metoden, intervjuades totalt sex studerande både med utländsk och svensk bakgrund. Som tidigare nämnts, intervjuades det tre studerande med utländsk bakgrund och tre andra studerande med svensk bakgrund. Åldern på de intervjuade personerna har varierat mellan 20 till 43 år. De sex respondenter är studenter och betraktas vara huvudaktörer till undersökningen. Det togs kontakt med dem innan vi satte igång med skrivandet av studien. Dessa studenter är bosatta i Sundsvall. Det skickades ut förfrågningar om de var villiga att delta i en intervju samt informerades om vad intervjun kommer handla om. Genomförda intervjuerna har varit mellan 15-20 minuter långa. respondenterna har haft studiemedel antligen lån eller bidrag från CSN vid tillfället för intervjuerna. Alla dessa personer är studerande antligen Komvux, högskola eller högskolan under vår 2017.

Först blev vi klara med intervjuerna sedan transkriberade vi ner konversationerna ord för ord för att på bästa möjliga sätt kunna få med allt som var sagt. Detta har i sin tur gett oss möjlighet med att förenkla analysmetoden. Återkommande ord och meningar har utelämnats utan att det har påverkat innebörden av det respondenterna har angivit. Anledningen till detta är att citaten som används i texten samt analysen blir enklare att läsa och begripa. Under undersökningens process har vi läst den antecknade texten ett flertal gånger innan den betydelsefulla innebörden

började synas i texten. De viktiga meningar i texten markerades med färgpenna som i sin tur var värdefull till att besvara vår frågeställning. resultat av det hela gjorde att texten blev betydligt kortare men innebörden påverkades aldrig (Kvale & Brinkmann, 2009: 221). en kort presentation av respondenterna:

Respondent 1: har utländskbakgrund, 23 år och studerar ekonomprogrammet på universitet.

Respondent 2: har utländskbakgrund, 43 år och pluggar upp ämnen för att utbilda sig vidare på universitet.

Respondent 3: har utländskbakgrund, 26 år och studerar samhällsvetenskapsprogrammet på universitet.

Respondent 4: har svensk bakgrund, 29 år och studerar ekonomprogrammet på universitet.

Respondent 5: har svensk bakgrund, 20 år och studerar lärarutbildning på universitet.

Respondent 6: har svensk bakgrund, 35 och studerar läkarutbildning.

4.3 Etiska principer

Vetenskapligt arbete betraktas vara ett betydelsefullt element för både individernas och samhällets förbättring. Med det menas att forskaren nödvändigt lämpar sig till några antal krav angående hur en forskning bör utövas. Dessa forskningskrav frambringar ett skydd för människorna i samhället, där personer bör inte göras till föremål för mental eller kroppslig skada, sårande behandling eller förolämpning. Dessa forskningskrav eller individsskyddskravet innebär är att värna om människors personliga uppgifter. De ansvariga för skyddet är forskaren som bearbetar personliga uppgifter samt utformningen av undersökningen. Det huvudsakliga individskyddskravet skulle kunna kategoriseras i fyra olika huvudkrav inom forskning. Det första kravet heter informationskravet och bygger på att forskaren skall meddela respondenterna som är del i forskningen om meningen med forskningsuppgiften och avsikt. Det skall även framkomma att medverkan vid forskningen är frivilligt och att aktörerna har möjlighet att stoppa sitt deltagande. Det andra skyddskravet heter Samtyckeskravet och avser på att aktörerna i undersökningen skall ensamma kunna styra över sin deltagande i forskningen. I något fall behöver medgivandet tas in från vårdnadshavare, t.ex. när deltagaren är under 18 år. Det nästsista skyddskravet är Konfidentialitetskravet. Detta

innebär att alla uppgifter om alla individer som deltar i undersökningen ska kunna få största möjliga konfidentialitet samt alla personuppgifterna skyddas ordentligt så att obehöriga inte kan ta del av det. Det sista kravet är Nyttjande kravet och går ut på att de införskaffade enskilda fakta från medverkandena skall användas enbart till undersökningens ändamål och absolut inget annat (Vetenskapsrådet, 2002: 5-10).

5. Analys och resultat

Undersökningsmaterial som har samlats in redovisas i detta avsnitt. Intervjuerna analyseras utifrån Bourdieus begrepp kapital och habitus samt tidigare forskning som presenterats tidigare i undersökningen. Denna analys avser att bidra till en djupare förklaring och förståelse till varför studerande med utländsk och svensk bakgrund tänker så olika omkring CSN:s studielån och ta reda på varför studerande med utländsk bakgrund tar mindre studielån. Resultatet presenteras i tre olika teman som innehåller respondenternas svar. Läsaren bör notera att respondenterna kan blanda ihop myndighetens namn CSN och studiestödet som är i from av både bidrag och lån. I varje tema analyseras det svar av respondenter från både utländsk och svensk bakgrund, på det sättet kan skiljelinjer markeras i svaren av respondenterna.

5.1 Studielånet och tankar om framtiden

I detta avsnitt fokuseras på respondenternas tankar kring studielån och hur det påverkar respondenternas framtida planeringar, möjligheter på arbetsmarknaden samt återbetalning av studielånet. Kan individernas varierande bakgrund påverka deras syn på Sveriges utbildningssystem? Enligt Bourdieus begrepp habitus kan individens förutsättningar och uppväxt påverka dess val och uppfattningar om olika situationer i det vardagliga livet (Bourdieu, 1999: 33–37). En respondent resonerar följande vid frågan om sina tankar omkring CSN i allmänt:

“Det är bra att CSN finns för att hjälpa studenter och ger de den möjligheten som vi har idag... CSN-lånet är typ gratis och det är typ ingen rätta på det, så att det är bra och man betalar tillbaka det när man börjar jobba. CSN-lånet gör så att man har extra tid för sina studier och inte fokusera på något annat som t.ex. jobb” (Respondent 4).

I svaret ser man att respondenten har en positiv inställning gällande myndigheten CSN och studielånet. Respondenten menar att möjligheten till att kunna få studiestöd är bra och det gör att studeranden har mer tid till att fokusera på studier istället för att oroa sig för andra ekonomiska alternativ som jobb. Respondenten har också visat en positiv inställning inför lånet och återbetalning. Respondenten menar att man betalar lite ränta, att det är nästan gratis pengar

och att det inte finns några problem alls med återbetalningen så fort man har skaffat sig jobb efter utbildningen. Vid senare tillfälle under intervjun, ställs frågan om respondenten är van vid lån sen tidigare, alltså om respondenten eller respondentens föräldrar tar någon form av lån.

Respondenten svarar följande:

“Ja, mina föräldrar tar bolån och billån... Ja jag tänker ta lån i framtiden, definitivt. När jag kommer bli klar med plugget så kommer jag köpa min egen lägenhet”
(Respondent 4).

I svaret märker man att respondenten har en vana eller är uppväxt i en miljö där att använda sig av lån är något vanligt och kan ske flera gånger under uppväxten. Respondenten förklarar att föräldrarna har tagit lån vid fler olika tillfällen. Respondentens uppväxt gör att individen blir rutinerad och kanske bygger hela sitt liv på att använda sig av lån. Detta svar kan kopplas till Bourdieus begrepp habitus som lägger stor vikt på att förklara hur en individ kan ta med sig vanor och uppfattningar som den har lärt sig under uppväxten. Bourdieu menar att dessa vanor som individen lär sig redan tidigare ålder oftast kommer från föräldrarna eller kretsen man är uppväxt i (Bourdieu, 1999: 33-36). I svaret märks det tydligt hur respondenten tar med sig vanor från föräldrarna. Respondenten har planer på att använda sig av föräldrarnas vanor i framtiden, alltså respondenten vill använda sig av lån för att köpa lägenhet. samma frågor ställs till en studerande med utländsk bakgrund och svaret blir följande:

“Jag tycker att CSN är en jättebra möjlighet som man inte hittar i andra länder. Studielånet är också ett bra alternativ som ger möjligheter till c studenter som har dålig ekonomi... Överlag är jag emot att man lånar pengar då jag som ung människa vill kunna starta mitt liv skuldfri” (Respondent 3).

I svaret ser man att respondenten har en positiv syn på myndigheten CSN, uppskattar möjligheten som CSN erbjuder i Sverige, och hävdar att denna möjlighet är svår att hitta i andra länder. Respondenten förklarar också att studielånet är ett bra och viktigt alternativ som studerande med sämre ekonomi kan vända sig till vid studietiderna. I svaret märker man också att respondenten är emot att ta lån för att och tycker att det är otryggt att börja sitt liv med en skuld. Respondenten försöker att undvika att hamna i skuld genom att inte ta studielån. Under

intervjun ställs frågan om respondenten är van vid lån, alltså om respondenten eller föräldrarna tar någon form av lån och svaret bli det följande:

“Nej, tror inte att mina föräldrar använder sig av någon form av lån... vet faktiskt inte om jag kommer ta lån, kanske gör om jag har ett fast jobb och inkomst efter utbildningen” (Respondent 3).

I svaret märker man att studenten inte är van eller uppväxt i en familj som använder sig av lån. Respondenten berättar att föräldrarna inte använder sig av lån, vilket kan påverka respondenten val gällande lånefrågan. Bourdieu förklarar i sin bok att när en individ inte har erfarenhet av något nytt som i detta fall är lån, kan det uppstå någon problematik gällande de nya situationer som individen möter. Bourdieu menar att individen alltid ifrågasätter situationer som man inte har någon erfarenhet av. Att respondenten inte är säker om att använda sig av lån i framtiden kan kopplas till Bourdieus habitusbegrepp. Att inte ha någon tidigare erfarenhet av lån gör att den studeranden blir osäker om lånefrågan i framtiden också. Det gör att föräldrarnas vanor ärvs vidare till den individen och i sin tur påverkar respondentens val i livet (Bourdieu, 1999: 40–45).

5.2 Individualism och familjerelationer

Olika samhällen kan ha olika kulturer och olika uppfattningar om livet i allmänt. Dessa kulturskillnader kan resultera att individer som flyttar från sitt samhälle till ett nytt samhälle har annorlunda uppfattningar om saker och ting. Detta samhällsfenomen resonerar Bourdieu om i sin bok och kallar det för kulturellt kapital. Bourdieu fördjupar sig i begreppet kulturellt kapital och förklarar att när en individ växer upp i en viss kultur, ärver den individen kulturen och den blir ett medel för att agera och värdera situationer i vardagliga livet (Bourdieu, 1999: 61-63). Svaren av intervjuerna har visat att respondenter med svensk bakgrund ansågs vara benägna för ett individualiserat liv. Under intervjuerna har studeranden blivit tillfrågade om det bör vara familjens ansvar att finansiera studierna och om studeranden kan tänka sig att bo hemma hos föräldrarna för att spara pengar. Två respondenter svarar följande:

“Jag har valt att flytta från föräldrarna för att kunna bli självständig och lära mig att hantera svårigheter som man stöter på när man bor ensam... Ja, hade tagit lån för att underlätta min livssituation” (Respondent 5).

“Ja, jag har tagit CSN-lån och flyttat till egen lägenhet för att ta del av studentlivet och självklart utvecklas som person” (Respondent 6).

Dessa svar är ett exempel på fler andra svar från studeranden med svensk bakgrund. Respondenterna väljer att flytta från sina föräldrar och inte söka deras ekonomiska stöd. Anledningen är att respondenterna vill vara självständiga och kunna klara sig själva utan hjälp av andra. Detta visar att respondenterna väljer att på ett sätt leva ett individualiserat liv, där dessa individer väljer att inte vända eller utnyttja det som Bourdieu kallar för socialt kapital. Det Bourdieu menar med begreppet socialt kapital är individens kontaktnät som t.ex. familjrelationer som individen alltid kan utnyttja och bidra till en fördel i sitt privata liv (Bourdieu, 1999: 11-20). Att vara individualiserad kan betyda att en individ lever ett liv med mindre sociala förbindelse som den kan vända sig till vid behov.

I andra sidan, när studerande med utländsk bakgrund blev tillfrågade om hur de finansierar sina studier, blev svaret annorlunda. En av respondenterna resonerar så här:

”Jag tar inget CSN-lån för att jag inte behöver, min pappa äger flera restauranger i min hemstad och brukar skicka mig pengar varje månad, så därför har jag inte valt att ta CSN-lån... Jag tar bara bidrag och med bidraget betalar jag hyran för min studentlägenhet, resten av pengar får jag av min pappa” (Respondent 1).

I detta svar ser man att denna studerande inte utnyttjar studielånet som erbjuds av myndigheten CSN. Respondenten har en annan resurs än lån som den kan vända sig till och det är respondentens pappa som har tillgång till en bra ekonomi genom att äga flera restauranger. Respondenten väljer att vända sig till familjens ekonomiska stöd istället för att använda sig studielånet, vilket resulterar att hen hamnar i skuld efter studierna. I svaret förklaras det också att respondenten använder sig av studiebidraget som inte är något lån. Respondenten använder studiebidraget till att betala hyran för sin studentlägenhet och få resten av stödet från pappan istället för studielånet. Vid senare tillfälle ställs frågan om respondenten hade valt att bo hemma hos föräldrarna istället för att flytta till en annan stad för att studera. Svaret blir följande:

“Jag hade inte tagit CSN-lån och hade bott hemma med föräldrarna, där får man hjälp med mat, tvätt osv” (Respondent 1).

Åter igen hänvisar respondenten till sin familj och säger att det är smidigare att bo hemma. Respondenten berättar att det blir enklare när man bor hemma med föräldrarna för att man kan få hjälp med matlagningen, tvätt och annat. I svaret påpekar respondenten att den inte hade tagit studielån heller. Dessa svar kan kopplas till Bourdieus begrepp socialt kapital. Tillskillnad från studerande med svensk bakgrund, väljer denna studerande att utnyttja sitt kontaktnät och gör att det fungerar till sin fördel. Familjen blir en viktig aktör i respondentens liv. Enligt Bourdieu skiljer uppfattningen om socialt kapital från ett samhälle till ett samhälle (Bourdieu, 1999: 33–40). Detta klargör i sin tur skillnaden mellan den svenska kulturen och andra kulturer som folk med utländsk bakgrund tar med sig till det nya samhället, i detta fall Sverige. En annan respondent har ett likt svart vid samma fråga, och svarar det följande:

“Ja, oftast tar jag 50 % studielån när jag behöver. Anledningen till att jag tar 50 procent lån är för att jag får ekonomiskt stöd från min man, han vill inte heller att jag ska hamna i så mycket skulder” (Respondent 2).

I detta svar ser man betydelsen av familjerelationen och hur den spelar en viktig roll i respondentens liv. Respondenten utnyttjar studielånet bara i nödläge, där den gemensamma familjeekonomin inte räcker till och externt ekonomiskt stöd kan behövas. I svaret ser man tydligt hur stark familjerelationen är, respondentens man vill inte heller att respondenten ska hamna i skuld. Detta svar är ett exempel på socialt kapitalet som Bourdieu förklarar i sin bok. Individerna i familjen agerar kollektivt och kämpar tillsammans för att skapa en miljö som gynnar alla i familjen (Bourdieu, 1999: 33–40).

5.3 Kultur spelar in

Ett samhälles ekonomiska system och spelregler speglas av samhällets kultur och hur det ser på materiella resurser. Hur man når sina ekonomiska mål kan variera från ett samhälle till ett annat. Vid frågan om kultur spelar någon roll på hur man ser på lån, blir svaret det följande:

“Jag vet inte om jag skulle kalla det för svensk kultur att ta lån men alla jag känner tar eller villiga att ta någon form av lån.... Och det är ju självklart CSN-lån också” (Respondent 4).

I svaret märks det att respondenten inte är säker om att lån av pengar är en svensk kultur, men samtidigt noterar att de flesta i sin sociala krets använder sig av någon form av lån och bland annat studielån från myndigheten CSN. Respondenten själv tar lån och ser inga bekymmer med att ta studielån. Att respondenten inte har några bekymmer med att låna pengar kan kopplas till att respondenten är uppväxt i en social krets där att låna pengar är vanligt. Detta svar kan kopplas till Bourdieus habitusbegreppet, där individen lär sig att agera utifrån vanor som individen är uppväxt med. Dessa vanor lär individen sig sen tidig ålder genom att samla information från sitt sociala fält som t.ex. familj, vänner och skola. Respondentens svar kan också kopplas till Bourdieus kulturellt kapital, som sammanhåller individer i ett samhälle. Kulturellt kapitalet innehåller kunskap och vanor om ett samhälle, det kan vara språk, kunskap, konst, politik osv. I och med att de flesta i respondentens sociala krets använder sig av lån, blir lånet alltmer vanligt för respondenten (Bourdieu, 1999: 61-63). När frågan om kultur spelar in i studerandes val att inte utnyttja studielånet blev svaret det följande:

“När det gäller kultur så tror jag att man tänker mycket på sin framtid och att man inte är säker på att man får ett jobb och kan återbetala sin skuld... det är någonting som mina föräldrar och andra utländska har med sig från utlandet. Jag har också fått det tankesättet från föräldrarna tror jag” (Respondent 3).

I detta svar uttrycker respondenten sin oro om framtiden, att osäkerheten om framtiden hindrar respondenten från att utnyttja studielånet. Respondenten tycker att det är oroligt att hamna i skulder när man inte är säker på att kunna återbetala skulden. Respondenten vill känna sig trygg med en fast inkomst för att undvika att hamna i skuldproblem. Det tankesättet har denna

respondent lärt sig av sina föräldrar som kommer från ett annat land från början. Detta svar kan kopplas till Bourdieus habitusbegrepp som förklarar att det som individen lär sig under uppväxten kommer att tas med till vuxenlivet. Enligt Bourdieu blir individens föräldrar tillsammans med skolan viktiga aktörer i habitus processen, och det finns en stor chans att barnet ärver en hel del av familjens ekonomiska och kulturella kapital. Bourdieu menar att det som individen lär sig blir ett medel till att agera och tänka i framtiden. I respondentens svar märks det tydligt att respondenten har blivit präglad av föräldrarnas kultur och tankesätt om hur man ser på lån i allmänt.(Bourdieu, 1999: 60). Respondentens svar kan dessutom kopplas till Bourdieu begrepp om ekonomiska kapital som förklarar att varje samhälle kan ha egna ekonomiska spelregler, alltså olika uppfattningar och strategier om hur man tänker på att tjäna pengar. Att respondenten inte utnyttjar studielån kan betyda att respondenten inte är bekväm och inte har förtroende för Sveriges ekonomiska spelregler (Bourdieu, 1999: 50–55).

6. Slutdiskussion

Syftet med denna uppsats har varit att undersöka bakomliggande orsaker till varför studerande med utländsk och svensk bakgrund tänker olika kring CSN:s studielån. Uppsatsens fokus ligger främst på att jämföra hur studerande med utländsk och svensk bakgrund uppfattar avsikten med studielånet, och vidare ta reda på varför studerande med utländsk bakgrund tar mindre studielån. Resultatet av undersökningens empiriska material, som är sex semistrukturerade samtalsintervjuer visar att det finns tre olika anledningar till varför studerande med utländsk och svensk bakgrund tänker olika kring CSN:s studielån.

Den första bakomliggande anledning till varför studerande med utländsk och svensk bakgrund tänker olika kring studielånet är vilken inställning de har till lånet och hur de kopplar det till sina tankar om framtiden. Intervjuerna visar att både respondenterna utländsk och svensk bakgrund har en positiv inställning till myndigheten CSN och dess studiestödssystem. Åsikterna skiljer sig däremot när det gäller deras tankar om studielånet. Studeranden med svensk bakgrund anser att studielånet är något positivt och sparar studerandens tid inför plugget samt gör att de inte behöver jobba extra för att tjäna pengar. Studerande med svensk bakgrund har inga problem med återbetalningen av studielånet och tycker att det är enkelt att betala tillbaka speciellt när det har lite ränta. Intervjuerna visar att svenska studerande med svensk bakgrund är uppväxta i en miljö där att låna pengar är något vanligt och kan ske flera gånger under deras uppväxt. Respondenterna med utländsk bakgrund visar också en positiv inställning till myndigheten CSN och studiestödet. Studeranden med utländsk bakgrund är inte lika positivt inställda inför studielånet och uttrycker att det är ett alternativ för nödsituationer. Anledningen är att dessa studerande inte hade en fast inkomst som de kan betala skulden genom. En annan anledning är att studerande med utländsk bakgrund inte är uppväxta en miljö som är beroende av lån, majoriteten av dessa respondenter uttrycker att deras föräldrar inte använder sig av någon något lån.

Denna förklaring kopplas till studiens tidigare forskning, "Improving the Retention of Students from Lower Socio-economic Groups". Studien påpekar att Storbritanniens högutbildnings system är ojämnt och att det missgynnar studerande med lägre socioekonomiska förutsättningar. Studien diskuterar skillnader mellan olika studentgrupper och hur studerande från lägre socioekonomiska grupper och mindre integrerade grupper saknar ett stabilt ekonomiskt stöd för att klara genom studierna. Studien har visat att studentgrupper med sämre ekonomiskt stöd är underrepresenterade i högutbildning och hoppar oftare av studierna. Brist

på ekonomiskt stöd skapar oro hos studenter och leder till osäkerhet om framtiden. Denna oro kan kopplas till svaren från studenter med utländsk bakgrund. Dessa studenter uttrycker att de är mindre bekväma med ta studielån och att de är oroliga för att starta livet med skulder. Att studenter med utländsk och svensk bakgrund tänker olika kring studielån kan visa att det finns brist på integration vilket leder till att studenter med utländsk bakgrund känner sig oroliga i samhället och just med studielån. Denna oro kan leda till att studenter inte väljer att använda sig av studielån vilket kan påverka studenternas studier och resultat (Thomas, 2009: 14-16). Utländska studerandens oro kring studielån och framtiden kan också kopplas till tidigare forskningen "Skilda studieförutsättningar" som kommer fram till studerande som kommer från lägre socioekonomiska familjer upplever sämre hälsoläge och känner mer stress under studietiderna. Detta kan kopplas till studerande med utländsk bakgrund som har nämnt att de tänker mycket på vad som kan hända i framtiden och om hur de ska kunna återbetala sina studielån i framtiden. Denna oro kan många gånger göra så att studerande med utländskbakgrund avstå från studielån vilket kan leda till sämre ekonomiskstöd (CSN, 2014: 7). Denna förklaring tas också upp i den amerikanska studien "the student loan scam". Där tas det upp flera livsberättelser som hur studielån kan förstöra elevernas framtid och att de kan komma ut från universitetet med stora skulder som de inte kan hantera (Collinge, 2010).

Den andra anledningen till varför studerande med utländsk och svensk bakgrund tänker olika kring studielånet är variationen på levnadssätten och vilka vägar individerna tar för att uppnå sina mål. Studeranden med svensk bakgrund tenderar att ha eget ansvar när det gäller finansiering av studierna. Dessa studeranden väljer att flytta från föräldrarna, starta eget liv och inte vända sig till familjens hjälp. Med detta steg söker dessa studeranden sin frihet och självständighet genom att utforska livet på egen hand. Detta leder till att studeranden med svensk bakgrund väljer att vända sig till studielånet för att kunna finansiera sina studier. Svar och förklaringar konstaterar att studeranden med svensk bakgrund väljer att leva ett individualiserat liv genom att hantera olika livssituationer på egen hand istället för vända sig till någon bekant vid behov. Studeranden med utländsk bakgrund ansågs ha olika metoder gällande finans av studierna. Studeranden med utländsk bakgrund väljer att vända sig till familjen vid behov av materiellt stöd. Dessa studeranden tenderar att leva ett annorlunda familjesystem, där familjen håller ihop och agera kollektivt som en grupp. Respondenterna förklarar också att de hade valt att bo hemma hos föräldrarna för att spara på pengar och få hjälp med matlagning och tvätt. Detta leder till att dessa studeranden med utländsk bakgrund inte väljer att utnyttja studielånet som erbjuds av CSN och istället vända sig till familjens

ekonomiska tillgångar. Varför studerande med utländsk bakgrund vänder sig till familjen för ekonomiskstöd är för att man inte vill riskera att hamna i skulder som kan drabba den studerande i familjen. Detta kan kopplas till "Students' expectations of debt in UK higher education" som kommer fram till att Storbritanniens studiestödssystem gynnar inte alla grupper i samhället vilket kan leda till att studerande med utländsk bakgrund riskerar att ha sämre ekonomi under studietider för att de inte vill riskera ta studielån och sedan hamna i skulder som de inte kan betala tillbaka efter utbildningen (Bachan, 2013: 864–866).

Den tredje och sista anledningen till varför studerande med utländsk och svensk bakgrund tänker olika kring studielånet är hur människor i det svenska samhället ser och använder lån jämfört med de som kommer från andra samhällen än det svenska. Respondenter med svensk bakgrund konstaterar att de flesta i deras sociala krets använder sig av lån och inte bara studielån. Respondenterna kan inte riktigt identifiera svenska folkets agerande inför lån som en kultur men markerar tydligt att de flesta de känner använder sig av någon form av lån. Detta kan konstatera att lån av pengar är en svensk kultur. Eftersom dessa svenska studerande är uppväxta i en miljö där lån av pengar är något vanligt, blir de påverkade av den miljön vilket i sin tur leder till att de lånar pengar. Respondenterna med utländsk bakgrund som självklart kommer från ett annat samhälle, har annat tankesätt gällande lån. Respondenterna med utländsk bakgrund tänker mer på framtiden och ser studielån som en risk för att de inte har en fast inkomst som de kan återbetala skulden med. En del av respondenterna förklarar de har ärvt det tankesättet från deras föräldrar. Detta leder till att dessa studeranden med utländsk bakgrund har ett negativt synsätt på studielån och helst väljer att avstå från det. Den anledningen kan kopplas till studiens tidigare forskning "Lånebenägenheten bland studerande med studiemedel". CSN rapporten från år 2017 har kommit fram till att studerande med utländsk bakgrund tar mindre studielån än andra studeranden. Skillnaderna på hur dessa studeranden med svenska och utländska bakgrund ser och använder sig av studielån markerar att resultatet från CSN rapporten stämmer. Undersökningens resultat har visat att studeranden med utländsk bakgrund, av flera anledningar tar mindre studielån (CSN, 2017: 3). Detta kan också kopplas till studiens tidigare forskning "Överskuldsättning i kreditsamhället" som beskriver hur Sverige sedan tidigare delar av 19-talet har präglats av skuldsättningssystem där människor i Sverige är vana av att låna pengar. Denna vana eller kultur kan vara ovanligt för människor som kommer från andra länder och andra bakgrunder. Det kan vara så att dessa människor inte är vana med att låna pengar i deras hemländer. Detta i sin tur gör att dessa människor från andra

bakgrunder väljer att följa deras kultur som de har med sig från deras hemländer och väljer att inte ta studielån (SOU, 2013: 13).

6.1 Sammanfattning

Materialet det användes av i undersökningen är empirin. Studien går ut på att granska varför studerande med utländsk och svensk bakgrund har olika befattningar kring studielån. Materialet i studien innehåller förklaringar gällande relationen mellan studielån och studerande med utländsk respektive svensk bakgrund, den består mest av intervjupersonernas deltagande samt statistik, varierande slags rapporter och böcker. Det mesta av materialet samlades in via Mittuniversitets databaser, CSN:s hemsida och Google Scholar. De sökorden som var tillhjälp är ”studielån”, ”studenter med utländsk bakgrund”, ”Teori” och ”studenter med varierande sociala och ekonomiska läge”. Gällande tidigare forskning, använde vi oss av *Lånebenägenhet bland studerande med studiemedel*, Rapporten är utförd av myndigheten CSN och syftar till att undersöka relationen mellan studerande och studielånet. I rapporten har CSN kommit fram till att studerande med utländsk bakgrund är mindre villiga att utnyttja (CSN: 2017). Teorin som används i denna uppsats är Bourdieus definition av begreppen kapital och habitus. Begreppen har olika innebörd som ger möjlighet att förklara de strukturer som inverkar på människors val i livet (Bourdieu, 1999). Därför kommer dessa begrepp vara utgångspunkten uppsatsen.

7. Källor

- Ahrne, Göran & Svensson, Peter. (2011). Handbok i kvalitativa metoder. Malmö: Liber.
- Bernström, Mohammed Knut. (1998). Koranens budskap. Stockholm: Proprius förlag.
- Brinkmann, Svend & Kvale, Steinar. (2009). Den kvalitativa forskningsintervjun. Lund: Studentlitteratur AB.
- Bryman, Alan. (2011) Samhällsvetenskapliga metoder. 2 utgåvan. Stockholm. Översättning: Björn Nilsson
- Collinge, Alan Michael. (2010). The Student Loan Scam: The Most Oppressive Debt in U.S. History and How We Can Fight Back. English
- CSN (2017). Lånebenägenhet bland studerande med studiemedel, rapport 2017:4.
- CSN (2014). Skilda studieförutsättningar, rapport 2014:8.
- CSN (2015). Studerandes sociala och ekonomiska situation, rapport 2016:2.
- CSN (2016). Studiestödet, rapport 2016:37.
- Dalen, Monica. (2008). Intervju som metod. Malmö: Gleerups utbildning.
- Esaiasson, Peter. Gilljam, Mikael. Oscarsson, Henrik. Towns, Ann & Wängnerud, Lena. (2015). Metodpraktikan- konsten att studera samhälle, individ och marknad. 4:1 uppl. Stockholm: Wolters Kluwer.
- Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning. Författare: Vetenskapsrådet. Ämnesord: Forskningsetik. Utgivare: Stockholm Vetenskapsrådet. År: 2002. Språk: svenska.
- Pierre, Bourdieu. Praktiskt förnuft: bidrag till en handlingsteori. 1999. Göteborg: Daidalos. Svenska.
- Proposition 1999/2000:10.
- Ray Bachan. (2013). Students' expectations of debt in UK higher education. English
- Sam Frizell. (2014). Loans Are Ruining Your Life. Now They're Ruining the Economy, Too. English
- SOU (2013) Överskuldssättning i kreditsamhället, rapport 2013:78.
- Thomas, Liz. Yorke, Mantz. Titel: Improving the Retention of Students from Lower Socioeconomic Groups. År: 2009. Monash University. 8.

9. Bilaga

Intervjuguide

Syfte: Granska huvudanledningar som förklarar varför studerande med utländsk och svensk bakgrund har annorlunda uppfattningar om CSN:s studielån

1. **Berätta om oss själva**
2. **Berätta om vår C-uppsats**
3. **Skapa förtroende genom småprat**
4. **Inledande fråga:**

Ålder, Bakgrund, Boendeform, familj (gift, sambo etc.), Barn? (hur går det att kombinera barn med studier?), Varför började du studera? Vad studerar du? När är du klar? Hur går det med studierna?

Frågor:

Inledande frågor

- Vad tycker du om CSN och det studielån de erbjuder till studenter? Tycker du att staten bör finansiera studierna?
- Anser du att lån är viktigt för ens studier? Motivera gärna vad du tycker.
- Väljer du att ta studielån? Om inte så berätta gärna varför.

Frågor om studielån och ekonomi

- Hur tycker du att ditt studiemedel räcker?
- Hur brukar du i praktiken göra för att hålla koll på ekonomin?
- Vilken syn har du på att låna för att studera? Finns de andra alternativ för dig? Vissa tycker inte att man ska låna, vad tycker du?
- Studiestödet är en del av den totala ekonomin för en student. Känner du att de finns olika synsätt på var ansvaret ligger om hur studenter bör finansieras: är det individens, familjens, släktens eller kanske statens ansvar?
- Skulle du föredra att jobba istället för att ta lån? Om ja, så motivera gärna varför.
- Tänker man på återbetalning och blir rädd och därför tar man inget lån. Vad tror du?
- Tror du att dina tankar om din framtida arbetskarriär kan påverka om du väljer att ta studielån eller inte?
- Om du hade studerat i din hemstad, hade du valt att bo kvar hemma eller hitta ett eget boende? Skulle du ta lån då?
- Om du väljer att flytta ifrån din hemstad för att studera, hade du valt att ta studielån då?
- Tar dina föräldrar någon form av lån? Tänker du ta något lån i framtiden?
- Påverkar din religion eller kultur din låntagande och dina tankar på studielån?

Avslutande fråga

- Några andra tankar du vill lyfta upp gällande CSN-lånet, något du skulle vilja ändra eller förbättra?

